

Complexnummer: 528884

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Gulden Bodem

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

528885, 528886, 528887, 529825

Woonplaats

Arnhem

Gemeente

Arnhem

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdoject

Zijpendaalseweg 193, 6814 CJ te Arnhem

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Het park Gulden Bodem is in feite de overtuin van Zypendaal. Daar is, in tegenstelling tot Zypendaal geen sprake van waterpartijen; het 19de-eeuwse hoofdgebouw (het Jachthuis) is in 1964 afgebroken. Wat is overgebleven is een koetshuis, een houten huis aan het begin van een oprijlaan en een parkgedeelte met gazons bezet met boomgroepen en heesters aan de zuidoostzijde met een aansluitend bosgedeelte met landerijen tot aan de Schelmseweg. In structuur goed bewaard gebleven HISTORISCHE BUITENPLAATS GULDEN BODEM, bestaande uit het KOETSHUIS (1), HISTORISCHE PARKAANLEG (2) het HOUTEN HUIS (3) en WEIDEHEKKEN (4).

In de 17de en vooral de 18de eeuw worden aan de noordzijde van Arnhem diverse landgoederen ontwikkeld, gebruik makend van de reliëfrijke ondergrond en de aanwezigheid van sprengen. Gulden Bodem en Zypendaal maken daar deel van uit. Op een kaart van Zypendaal uit 1753 staat de 'overtuin' Gulden Bodem weergegeven. Recht tegenover het huis Zypendaal ligt op het gebied van Gulden Bodem een gebouw op rechthoekige plattegrond en iets ten noorden daarvan een tweede gebouw. Daarachter een geometrische tuinaanleg van acht perken in een overigens met bos beplant perceel. Omstreeks 1870 vond de omvorming van het terrein van Gulden Bodem plaats. Het Jachthuis op de heuvel tegenover Zypendaal en het bijbehorende koetshuis waren omstreeks 1860 gebouwd in opdracht van Willem Gerard baron Brantsen van Zypendaal naar ontwerp van L.H. Ebersson. Rond het huis werd vervolgens een park in landschappelijke stijl aangelegd. De landschapsarchitecten J.F. Ummels en C.E.A. Petzold maakten daarvoor een beplantingsontwerp met gebogen paden, open en gesloten ruimten. Tot 1919 is het Jachthuis op de Gulden Bodem verhuurd, daarna zijn de landgoederen Gulden Bodem en Zypendaal gesplitst. Graaf en gravin Von der Goltz-Brantsen gingen in het Jachthuis wonen, barones Brantsen-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Bohlen bleef op Zypendaal. De barones stierf in 1926. Na het overlijden van haar moeder heeft de gravin nog ruim dertig jaar op het Jachthuis geresideerd. Na haar overlijden in 1957 hebben de erven Gulden Bodem verkocht aan de gemeente Arnhem, die in 1964 het Jachthuis heeft laten afbreken om reden van teveel achterstallig onderhoud. Ter plaatse van het huis staat nu een sculptuur van de IJslandse kunstenaar Sigurdur Gudmundsson die een ontmoeting tussen cultuur en natuur tot uitdrukking wil brengen. Deze sculptuur valt buiten de bescherming.

Op de plaats van het huidige parkeerterrein stond een boerderijcomplex, dat in 1966 eveneens door de gemeente is gesloopt voor een voorgenomen verbreding van de weg. De bij de oostelijke inrit gelegen rentmeesterswoning uit omstreeks 1890 (vervanger van een voorganger uit 1852), is april 1945 in brand gestoken en verloren gegaan.

Omgrenzing De omgrenzing van het historische buitenplaatsencomplex Gulden Bodem wordt aan de oostzijde gevormd door de Zijpendaalseweg, aan de noordzijde door de Schelmseweg, aan de west- en zuidkant door de achterzijde van de bebouwing. De omgrenzing van het complex alsmede de situering van de complexonderdelen staan op de bij de bescherming horende kaart aangegeven.

Waardering van het complex

Het complex HISTORISCHE BUITENPLAATS GULDEN BODEM is van algemeen cultuurhistorisch, tuinhistorisch en landschappelijk belang:

- wegens de ouderdom;
- als een van de buitenplaatsen ten noorden van Arnhem gelegen;
- als gaaf voorbeeld van het incorporeren van een bestaande landschapsstructuur in het ontwerp van de parkaanleg;
- wegens de visuele en historische samenhang met het tegenover liggende Zypendaal.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528885

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82874/147

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Arnhem	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	M			3716

*Omschrijving***

Omschrijving

Tegelijk met het Jachthuis (omstreeks 1860) gebouwd KOETSHUIS met koetsierswoning gelegen in het westelijke deel van Gulden Bodem. Het gebouw bevat een eenvoudige woning in het westelijk deel en een koetshuis annex stal in het oostelijk deel. Uit baksteen opgetrokken gebouw onder overstekend zadeldak. Horizontale gepleisterde en geprofileerde lijst op de verdieping. In de oostkant oorspronkelijk twee grote inrijdeuren onder gepleisterde korbogen. De linkerdeur is gedicht. Op de verdieping een balkon met hekwerk op forse consoles. De dubbel openslaande deur is omlijst met gepleisterde blokken eindigend in een spitse boog. In het inwendige de stalling met klinkervloer en tegen de achterwand een hoge smalle schoorsteenboezem op gestucte consoles. In het woongedeelte is een kamer en een eenvoudige keuken opgenomen. Houten trap met gedraaide aanzetbaluster naar de zolder. Overdekking met Philibertspanten.

Waardering

Het KOETSHUIS behorend tot de historische buitenplaats Gulden Bodem is van cultuurhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de functie;
- wegens de situering;
- als onderdeel van het omringende landschapspark.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Koetshuis(L)

Monumentnummer*: 528886

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82874/138

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	L			1370
Arnhem	L			1687
Arnhem	M			3323
Arnhem	M			1917
Arnhem	M			5430
Arnhem	M			5551
Arnhem	M			3332
Arnhem	M			3715
Arnhem	M			3330
Arnhem	M			3328
Arnhem	M			5015
Arnhem	M			3331
Arnhem	M			4016
Arnhem	M			3716
Arnhem	M			3329
Arnhem	M			3321

*Omschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE PARKAANLEG. De structuur van het PARK van Gulden Bodem ten westen van de Zijpendaalseweg is sedert de aanleg in 1870 niet veranderd. Het parkgedeelte concentreert zich rond de plaats waar het Jachthuis heeft gestaan. Vanaf de Zijpendaalseweg draait tegenover de oostelijke ingang naar Zypendaal een gebogen pad de heuvel op, loopt tussen twee forse tamme kastanjes uit de 17de eeuw en passeert een bosgedeelte en vervolgens open weides met boomgroepen en struiken. Vanaf de plaats waar het Jachthuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

heeft gestaan is een fraai doorzicht op het lager gelegen Zypendaal. Ten westen daarvan ligt het koetshuis (zie hiervoor onderdeel 1). Het pad splitst zich, draait en buigt vervolgens af in zuidelijke richting om weer op de Zijpendaalseweg uit te komen. Op de punt van pad en weg ligt het houten huis (zie hiervoor onderdeel 3). Aansluitend gaat het park over in een bosgedeelte met landerijen.

Waardering

De PARKAANLEG behorend tot de historische buitenplaats Gulden Bodem is van algemeen tuinhistorisch en landschappelijk belang:

- wegens de ouderdom;
- als een van de buitenplaatsen ten noorden van Arnhem;
- wegens de sedert 1870 vrijwel intact gebleven structuur;
- als voorbeeld van de samenwerking tussen de landschapsarchitecten J.F. Ummels en C.E.A. Petzold;
- wegens de visuele en historische relatie met het daar tegenover liggende Zypendaal;
- als gaaf voorbeeld van het incorporeren van een bestaande landschapsstructuur in het ontwerp van de parkaanleg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 528887

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82874/176

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Arnhem	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	M			3331

*Omschrijving***

Omschrijving

Omstreeks 1920 als bouwpakket uit Zwitserland aangevoerd HUIS, op de splitsing van de Zijpendaalseweg en de zuidelijke toegang naar Gulden Bodem. Houten gebouw op vrijwel vierkante plattegrond onder overstekend ingezwenkt, met riet gedekt zadeldak. Het huis is een bouwlaag en een kapverdieping hoog. De begane grond is van horizontale delen samengesteld, de verdieping van een verticale beplanking. Vensters op de begane grond met luiken.

Waardering

Het houten HUIS behorend tot de historische buitenplaats Gulden Bodem is van cultuurhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- als voorbeeld van een uit Zwitserland geïmporteerd bouwpakket;
- als markering van de toegang tot de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	Bijgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 529825

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 februari 2006
Kadaster deel/nr 82915/163

Woonplaats* Arnhem
Gemeente* Arnhem
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Arnhem
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Arnhem	M			3331
Arnhem	M			3716

Omschrijving**

Omschrijving

WEIDEHEKKEN. Rond de weilanden in het zuidoosten van de buitenplaats zijn eenvoudige, geschakelde gietijzeren hekwerk aangebracht, bestaande uit rechte staanders en horizontale liggers en draden, daterend uit het begin van de 20ste eeuw.

Waardering

De WEIDEHEKKEN behorend tot de historische buitenplaats Gulden Bodem zijn van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens het type;
- als markering en afperking van het weiland.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument